

Mn. CAMIL GEIS A TRAVÈS D'EPISTOLARIS I ARTICLES BIBLIOGRÀFICS

La personalitat de Mn. Camil Geis és sobradament coneguda pels amants de la cultura catalana; considerem innecessari d'insistir-hi, tenint en compte que ha estat divulgada a través de diversos autors, dels que es destaca la figura senyalera del seu amic i company de tota la vida literària, Octavi Saltor, l'epistolari del qual sobrepassa de 200 cartes, 14 d'elles de l'època de la guerra, creuades París-Lyon.

Considerem que un dels caires de la personalitat de Mn. Geis és el culte a l'amistat. Ho confirmen els més diversos i nodrits epistolaris, amplament nodrits, si tenim en compte que la dimensió de la seva personalitat artística no és pas purament local. El seu nom és conegut ençà i enllà dels països catalans i fora d'ells.

La malaltia greu que sofrí Mn. Geis l'obligà, en la convalescència, a fer un llarg repòs a plens aires sanitosos. Vincles d'amistat l'acolliren sota el "Cavall Bernat" dels frondosos boscos mataderencs, on el visitarem repetides vegades. D'unes amicals converses, en aquell recer, en sortí la publicació de la seva famosa obra poètica completa "De Primavera a Reravera", de la publicació de la qual en fòrem promotors i àdhuc distribuïdors i venedors. Això ens permeté d'enquirir en gran manera el nombre de les nostres amistats.

Tot això em porporcionà avinentesa de conèixer diversos epistolaris guardats en el seu arxiu.

El seu arxiu epistolar vé de lluny.

De molt jove, encara estudiant al Seminari Conciliar de Girona, ja es cartejava amb el fundador de l famós "Diccionari Català-Valencià-Balear", Mossèn Antoni Mª Alcover, del qual era un entusiasta col.laborador en la recerca de mots i vocables per al susdit Diccionari.

Amb igual finalitat establí també relació i franca amistat, que encara perdura, amb l'il.lustre filòleg i lexicògraf Francesc de B. Moll, avui Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, que portà a felix terme la magna obra iniciada per Mn. Alcover.

Mn. Antoni Mª Alcover li diu en una de les seves cartes: "La llista de mots i frases que m'envia són ben interessants i prou que em serviran pel Diccionari. Dins breu temps, li enviaré instruccions concretes per emprendre la tasca lexicogràfica per la que tan generosament s'és ofert".

Francesc de B. Moll, en una de les seves lletres, li diu: "En nom de Mn. Alcover li faig corals mercès de la interessantíssima collita de vocables que ha tingut l'amabilitat d'enviar pel "Diccionari Català-Valencià-Balear". És una col.laboració important que mereix el nostre agraïment".

Mantingué una valuosa relació amb Rafael Catardi, aquell general italià, gran amic de Catalunya, nadiu d'Alguer (que tan sàviament cultivà la nostra Llengua), recentment traspasat. En una de les seves cartes, el General Catardi, amb un català impecable, li anuncià que la coral algueressa estava preparant unes cançons seves per a un concert de Nadal.

Joan Alavedra, en una de les seves darreres cartes, li

diu: "Vós sou poeta, músic i sacerdot, i em sembla perfecte. Això vol dir que trobeu i serviu Déu en tota cosa. Vida admirable, la més digna de l'home, criatura de Déu. I fa 50 anys que amb la mateixa mà agafeu la ploma i doneu el Crist. Tasques sagrades i envejables".

Lluís Valeri li escriu: "Vós sou un poeta essencial, un poeta nat i, ensems, un artista de la paraula".

Guerau Mutgé, gran admirador del nostre poeta, li diu: "Amb el llibre "De Primavera a Reravera" he rellegit tota la vostra producció poètica, i he tornat a fruit de veritables joiells de l'art de la paraula".

Joan Oller i Rabassa, en felicitar-lo per haver-li estat premiat el "Bestiari hagiogràfic", li diu: "És un llibre que no morirà mai". Mn. Geis, agraint-li la felicitació, li contesta, humorísticament: "Això, si no el maten".

Sota el cingle del "Cavall Bernat, ultimant amb el seu autor, l'edició del llibre "De Primavera a Reravera". (Foto: J. Cusco)

Amb motiu d'haver-li estat atorgada la Medalla d'Or de la Ciutat, pogüem comprovar l'allau de cartes d'adhesió i simpatia que li foren trameses, moltes de les quals són francament emotives.

Aquesta felix circumstància la vegérem igualment repetida arran de la publicació del ja esmentat llibre "De Primavera a Reravera".

D'aquestes circumstàncies, en destacariem dues lletres, una de fora i una de Sabadell, degudes a 2 personatges, cadascun dins la seva àrea: Narcís de Carreras i Joan Llonch i Sala.

Narcís de Carreras li deia: "No ofendré la vostra modestia recordant la vàlua excepcional reconeguda a la vostra obra pels crítics més prestigiosos i exigents, que tan justament han destacat l'alta pulcritud i la riquesa formals que, amb la puresa i l'elevació líriques i el noble ressò popular, la caracteritzen".

I Joan Llonch i Sala, el felicità d'aquesta manera: "Si algú mereixia la Medalla d'Or de la Ciutat, éreu vós. Arribàreu a la nostra ciutat amb els títols de sacerdot, músic i poeta, i, ben avait, com altres homes provinents d'altres contrades, vàreu arrelar pregonament en la praxi de la nostra vida i ben tost la vostra personalitat era tinguda per la d'un sabadellenc. Vàreu quedar vinculat fortament a la urbs i als seus homes, i la vostra presència, amistat, afecte i esperit cristià us adjuntava a nosaltres en els moments de joia, de penes, de dolor i de dol. La vostra tímida presència pels carrers era constanment interrompuda per les salutacions de tots els estaments que veien en vós l'home que els havia comprès i alliçonat...".

Hem espigolat en el camp epistolar. Com a complement, entrarem a espigolar en el de la bibliografia (premsa, llibres...), i principalment de temps enera, per saber abastament coneguts els comentaris que s'han vingut fent, en temps més recents, de l'obra literària de Mn. Geis.

L'il·lustre crític Manuel de Montoliu diu: "En pocs poetes trobaríem, potser, les tonalitats èpica i dramàtica tan sovint combinades amb l'estricta lírica, com en la producció de Mn. Geis".

El Dr. Carles Cardó va escriure: "Un poeta de raça... de la casta dels elegits".

Maurici Serrahima, amb paraula lacònica i justa, com era el seu estil, s'expressà així: "Quan un llibre de versos porta poesia autèntica, se'n podria parlar indefinidament".

L'escriptor gironí Mn. Lluís G. Pla va escriure: "La subjectivitat poètica de Mn. Geis -una subjectivitat pacient i fina com la de les aranyes filadoras- ha anat vestint de carn olorosa i fresca l'estructura interior, ferma, dels seus poemes".

Angel Marsà, en un dels seus diversos comentaris sobre l'obra poètica de Mn. Geis, diu: "Difícilment trobaríem en la lírica catalana de tots els temps una tan perfecta adequació de la serenitat de la poesia clàssica i l'ardència sobrenatural de la poesia mística".

Esteve Molins i Pol es manifesta així: "Mn. Camil Geis és avui un dels nostres més difícils valors literaris. No desconegut del gran públic, la seva poesia pertany a una àrea quasi minoritària. En aquestes hores actuals és, per dir-ho així, una inquieta projecció espiritual sota formes populars".

L'il·lustre sabadellenc Dr. Lluís Carreras afirma: "És absent de tòpic, net d'imatge, mai no banal, fort d'emoció, simple i de concepte bell i estilitzat amb paraula fúlgida".

Esteve Busquets i Molas, entre altres diverses afirmacions en varis articles que li porta dedicats, diu: "Els qui hem seguit de prop la producció de Mn. Geis -jo almenys des de 1926- encara no hem esgotat la nostra capacitat d'admiració. Per això vui, quan tornem a llegir, aplegats en un sol volum, extens i intens de contingut, tota la poesia geisiana, ens venen ganes de tornar-hi, i de recomençar la lectura, ensems que sentim una mica d'enveja als qui han estat sortosos d'analitzar-la i lloar-la tan bellament".

Albert Manent li atribueix "un popularisme savi, refinat, conscient".

El nostre admirat poeta i amic, Ramon Moix i Cusidó evalua la poesia del nostre biografiat en aquests termes:

"En la poesia de Mn. Geis hi trobo les 4 qualitats que exigia Oscar Wilde: distinció, encant, bellesa i força imaginativa. És selecta, intel·ligible. Té un encant natural com el perfil de les muntanyes, com el de les fulles que dansen al grat de l'aire..."

I recordem el que va escriure, a "Forja", de Castellar del Vallès, el fa poc traspassat Rector d'aquella parròquia, culte poeta i crític, Mn. Jaume Rafanell: "Qui no coneix la figura alta, el front ample, la serenor de perfil auster de Mn. Geis?. Però el que fa entranyable Mn. Camil Geis són els seus poemes, la seva vida interior, perquè no pot haver-hi poeta sense una vida ardent i viva. També ell, home d'església, ha pagat el delme en la construcció de la pàtria. Com Llull, com Vicenç Garcia, com Verdguer..."

Mn. Felip Casañas i Guri, el nostre culte conciudadà, va destacar una marcada qualitat específica en l'obra de Mn. Geis, i és la seva aportació valiosíssima a la conservació, puresa i enaltiment del llenguatge: "la riquesa exuberant del seu lèxic".

Deixem de parlar de dos grans coneixedors de l'obra literària de Mn. Geis: Octavi Saltor, prologuista de la seva obra poètica, i Leandre Amigó, prologuista de la seva obra en prosa.

De Saltor, "Quadern" encara en dona a conèixer un article pòstum.

Amigó també hi fa com una mena de sobrepuig del citat pròleg.

Podríem concloure aquesta fragmentària sèrie de judicis sobre la personalitat de Mn. Geis amb unes paraules de l'Arxiver Municipal de Sabadell, Mn. Ernest Mateu, en la seva allocució, el dia del lliurament de la Medalla d'Or de la Ciutat al nostre poeta: "Ens seria molt difícil en la persona de Mn. Geis, voler separar el sacerdot del poeta, o el poeta del músic, puix la poesia i la música constitueixen en ell condicions artístiques connaturals. El seu verb, sigui com sigui, en l'aula, en el púlpit, en la premsa, en la conversa, sempre és una càtedra de lògica i, per tant, de sentit comú".

Mereix destacar-se que el nom de Mn. Geis figura en totes les Antologies Liriques responsables i així mateix es troba incorporat a Diccionaris i Enciclopèdies com: "Diccionari Biogràfic" d'Albertí, "Diccionari de la Literatura Catalana", d'Edicions 62, "Enciclopèdia Biogràfica Espanyola", Ed. Massó, "Gran Enciclopèdia Catalana", "Gran Enciclopèdia Temàtica Catalana", "Diccionari Biogràfic de Sabadellencs"...

Tot i això, considerem, amb Lluís Valeri, que l'obra de Mn. Geis -que qualifica de "preciosíssima"- no ha estat suficientment valorada i diu: "Els presumptuosos antologistes, que tant abunden en la nostra terra, han negligit la producció espiritual d'un dels nostres més excel·lents poetes".

És obvi manifestar la importància que tindria de poder veure publicada una Biografia completa de Mn. Geis. Estem convençuts que ens donaria moltes sorpreses.

També seria interessant de poder veure aplegats els molts articles biogràfics que sobre diversos personatges més o menys notables que, com ell diu "ha trobat pel camí", ha anat donant a conèixer a través dels anys. Són mig memòries dels altres, mig de les seves.

Mossèn Camil Geis, amb la seva incansable tasca de poeta, literat, lexicògraf, músic i sacerdot, té un lloc ben guanyat en les pàgines de la Història de la Cultura Catalana, com una de les figures més rellevants.

Ricard Simó i Bach